

DADES CATALOGRÀFIQUES

Autor	--
Lloc de producció	València
Lloc de procedència	--
Títol/nom objecte	Sala de personatges il·lustres
Data	1867. Data d'inauguració després de la remodelació encetada el 1854 pel VII Marqués de Dosaigües.
Mesures	--
Materials/tècnica	--
N.º Inventari	--
Ubicació al museu	Primera planta

DESCRIPCIÓ

La sala dels personatges il·lustres és una avantsala de recepció al saló de ball del palau. Una estança d'ús públic on José Brel (1841-1898) pintà els retrats de valencians cèlebres: el poeta Ausiàs March (1397-1459), l'humanista i filòsof Lluís Vives (1492-1540), el pintor Joan de Joanes (1507-1579), l'erudit Pare Tosca (1651-1723) i l'escultor Ignasi Vergara (1715-1776). El tema dels homes il·lustres transmetia un doble significat a les visites, per una banda, les inquietuds intel·lectuals dels marquesos de Dosaigües, habitants del palau, i per d'altra banda, convertia aquesta zona de pas en un rebedor d'acord amb l'estatus dels convidats.

Les dependències públiques dels habitatges constituïen espais de representació que servien per a oferir una imatge externa de la família. El paper de la dona a aquestes estances era fonamental a l'hora de triar els detalls de decoració que transmetien la respectabilitat i l'èxit econòmic de la família.

RELECTURA

Tema Relacionat	Gènere i història Rols de gènere
-----------------	-------------------------------------

Relectura

Els termes que designen la sala dels personatges il·lustres fan al·lusió a l'ambivalència del gènere, no obstant això tots els personatges retratats són figures masculines. Aquesta circumstància posa de manifest l'absència de cèlebres valencianes a la història durant segles, relegant les seues activitats a una segon plànol i en conseqüència a l'oblit.

Encara que algunes dones destacaren a molt diverses facetes i obtingueren reconeixement públic, els seus mèrits han estat silenciats per la història. Dones excepcionals, que seguiren les seues inquietuds i motivacions per camins diferents als traçats per la societat patriarcal. Es tracta de casos poc habituals, doncs al passat les dones eren instruïdes per a integrar-se dins del sistema. Les seues expectatives eren molt restringides, l'accés a l'educació era molt limitat i no se'ls permetia la independència econòmica, pel que les seues vides es desenvoluparen enmig de grans dificultats.

Al llarg del temps la dona pràcticament no havia tingut contacte amb el coneixement, doncs aquest es desenvolupava als espais públics on elles no tenien accés i foren allunyades de la producció intel·lectual. A partir del segle XI, les dones comencen a rebre instrucció i el coneixement de la lectura i escriptura els permetrà desenvolupar un pensament propi. No totes es limitaren a ser sols instruïdes, algunes es convertiren en dones sàvies i aprofitaren els seus coneixements per a la reflexió i producció a àmbits diversos. Durant el Renaixement hi hagué un grup de dones que decidiren defensar un pensament femení diferent al dominant. Dones que elaboraren plantejaments propis a partir dels seus coneixements, reivindicant la presència femenina a la societat. A la Península, moltes d'elles foren monges, doncs els convents les mantenien allunyades de les ingerències masculines i lliures de les càrregues domèstiques.

Isabel de Villena (1430-1490), primera escriptora coneguda valenciana, s'educà a la cort de la reina d'Aragó, Maria de Castella, i posteriorment fou abadessa del convent de la Trinitat. La seua obra *Vita Christi* tractava sobre la importància de la Verge Maria i de les dones que envoltaren a Jesús. Era una obra l'objectiu de la qual passava per fomentar la devoció religiosa i l'autora l'emprà com a defensa de les dones.

Algunes dones destacaren i obtingueren cert reconeixement encara que no fou l'habitual, doncs el treball remunerat estava restringit als homes. Situacions com ara la viudetat propiciaren l'accés de la dona a la vida laboral, permetent-li controlar el negoci familiar per a benefici propi i el dels seus fills.

Un exemple el tindriem amb Jerònima Galés, una important impressora del segle XVI que dirigí grans projectes editorials i destacà per la seua tasca professional. Al 1555, després de la mort del seu marit Juan Mei es féu càrrec de la impremta, contraent segones núpcies el 1559 amb l'impressor i corrector Pedro de Huete. La tasca de Jerònima Galés està reflectida en diversos documents de l'època on es descriu la seua perícia. Ella mateixa s'ocupà de reivindicar la seua experiència i coneixements a un sonet de 1562, que prorrogava una traducció castellana de *El libro de las historias*, de Paulo Jovio. El taller arribà a publicar més de 250 llibres als períodes de regència, mentre fou vídua.

Als tallers familiars les dones treballaven a l'ombra de pares i marits. Margarida i Dorotea de Joanes, filles del cèlebre artista, pintaren admirablement amb el mateix estil que son pare, com exalçaven els textos de l'època. Foren les primeres valencianes reconegudes com a artistes, formades al taller patern, arribaren a rebre encàrrecs propis. No obstant això, poca és la documentació que ens ha arribat per tal d'investigar a fons la seua producció, que fins i tot s'ha arribat a confondre amb la de son pare.

Malgrat la irrupció de les dones als espais públics durant els segles XVII i XVIII, durant el segle XIX la vida de les dones de classes mitjanes i altes sofriren un retorn a allò privat, desenvolupant les seues qualitats per a fomentar els valors familiars dins de l'àmbit domèstic. Aquelles que es dedicaren professionalment a activitats intel·lectuals com ara la literatura, periodisme o pintura, foren unes poques excepcions i serviren de precedent per a

aquelles dones, que després de la revolució del 68, començaren a avançar cap al procés d'emancipació. Aquestes dones singulars solien pertànyer a l'aristocràcia o alta burgesia i encara que quasi no tenien estudis, degut a la professió del pare o marit tenien accés al coneixement i als viatges que els permeteren conèixer d'altres llengües i cultures.

BIBLIOGRAFÍA

DUBY, Georges; ARIÈS, Philippe, *Historia de la vida privada*. Madrid, Taurus, 2001.

GARRIDO, Elisa, *Historia de las mujeres de España*. Madrid, Editorial Síntesis, 1997.

GREGORI ROIG, Rosa M., *La impresora Jerònima Galés i els Mey (València, segle XVI)*.
Valencia, Generalitat Valenciana, 2011

MESTRE, Pepa; PÉREZ-MARTÍN, Mariángeles, "Margarita i Dorotea Joanes pintores",
Llibre-Programa 2015 Festes Moros i Cristians a Sant Blai-Bocairent , Bocairent (Valencia),
Associació Festes Moros i Cristians San Blai-Bocairent, 2015, pp. 190-194.